

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 357/2016-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. apríla 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] [REDACTED], právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná advokát [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom v konaní a uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sži 5/2014 z 1. apríla 2014, sp. zn. 4 Sži 3/2014 z 1. apríla 2014, sp. zn. 4 Sži 2/2014 z 1. apríla 2014, sp. zn. 3 Sži 26/2013 z 1. apríla 2014, sp. zn. 4 Sži 4/2014 z 1. apríla 2014, sp. zn. 2 Sži 6/2014 zo 16. apríla 2014 a sp. zn. 5 Sži 5/2014 z 26. mája 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júla 2014 elektronicky so zaručeným elektronickým podpisom doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho

základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom v konaní a uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 SŽi 5/2014 z 1. apríla 2014, sp. zn. 4 SŽi 3/2014 z 1. apríla 2014, sp. zn. 4 SŽi 2/2014 z 1. apríla 2014, sp. zn. 3 SŽi 26/2013 z 1. apríla 2014, sp. zn. 4 SŽi 4/2014 z 1. apríla 2014, sp. zn. 2 SŽi 6/2014 zo 16. apríla 2014 a sp. zn. 5 SŽi 5/2014 z 26. mája 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenia“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že najvyšší súd, rozhodujúc o odvolaniach sťažovateľa ako žalobcu proti prvostupňovým rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), v častiach o trovách konania potvrdil prvostupňové rozsudky, ktorým prvostupňový súd právo na náhradu trov konania sťažovateľovi ako úspešnému žalobcovi nepriznal. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutých uznesení uviedol: *«Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že súd prvého stupňa detailne rozobral dôvody, ktoré ho k tomuto rozhodnutiu viedli.*

Napriek skutočnosti, že rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej je právoplatný a že žalobca vo veci samej v konaní pred súdom prvého stupňa úspech mal, zostala odvolaciemu súdu povinnosť posúdiť existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré žalobcovi s poukazom na § 250k ods. 1 O.s.p. nepriznal náhradu trov konania. Musel tak postupovať bez ohľadu na dôvody, pre ktoré súd prvého stupňa rozhodol pri použití citovaného zákonného ustanovenia a bez ohľadu na skutočnosť, či rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej, ktorý nadobudol v uvedenej časti právoplatnosť, považuje za vecne správny.

Pri posudzovaní existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa nemohol ponechať bez povšimnutia niekoľko okolností. Odvolací súd zdôrazňuje, že až v súdnom konaní žalobca predložil žiadosť, z ktorej sa žalovaný mohol dozvedieť, ktoré informácie od žalovaného požadoval a až v súdnom konaní bolo zistené, že žalobca požadoval sprístupnenie informácií, ktoré sú verejne prístupné na internetových stránkach príslušných povinných osôb (a ktoré mohli byť dôvodom pre rozhodnutie o neposkytnutí informácií zo strany žalovaného). Žalobca nepostupoval zvyčajným spôsobom s cieľom získať

požadované informácie, ale jeho cieľ bol zjavne šikanózny. Ani v súdnom konaní nebolo bez pochyb preukázané reálne doručenie e-mailu so žiadosťou o informácie žalovanému. Šikanózne správanie žalobcu je možné badať aj z toho, že neprejavil vážny záujem požadované informácie získať inak od príslušných povinných osôb, medzi ktorými žalovaný nebol. Vyplýva to zo skutočnosti, že zhromažďovanie a evidovanie požadovaných informácií nepatrilo do jeho vecnej pôsobnosti. Žalobca dostatočným spôsobom ani v žalobe a ani v odvolaní nepreukázal, že zaslaná žiadosť o informácie aj skutočne bola na adresu žalovaného doručená. Súd prvého stupňa v tomto smere tiež nevykonal žiadne dokazovanie, ktoré by potvrdilo skutočné doručenie predmetnej žiadosti na adresu žalovaného. Keďže sa však účastníci konania vo veci samej neodvolali, odvolací súd nemohol skúmať skutočné doručenie predmetnej e-mailovej žiadosti o informácie žalovanému. Samotné distribuovanie žiadostí rovnakého textu, len na iné adresy obcí (č.l. 9 a nasl. súdneho spisu) neznamena poskytnutie primeranej právnej pomoci zo strany advokáta, ktorý žalobcu zastupoval. Žalovaný nepoznal obsah žiadosti a podľa jeho tvrdení, nebola predmetná žiadosť ani na jednu z jeho troch e-mailových adries doručená. Žalovaný uviedol, že ak by mu bola takáto žiadosť doručená, bol by na ňu reagoval. Všetky tieto skutočnosti vzbudzujú pochybnosti, či konanie o poskytnutie informácií bolo vôbec začaté (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sži/7/2013 zo dňa 27.11.2013), a teda či žalobca dostal v skutočnosti kvalitnú právnu pomoc, ak jeho právny zástupca nevykonal potrebné úkony na získanie informácií. Možno dokonca poukázať aj na skutočnosť, že aj po zrušení fiktívnych rozhodnutí žalovaného bude jeho úlohou podľa zákona č. 211/2000 Z. z. skúmať, či k začatiu konania naozaj došlo a skúmať dôvod na prípadné zastavenie konania. Zákon č. 211/2000 Z. z. je založený na jednoduchosti a sleduje, aby sa naplnil jeho zmysel a účel, ktorým je poskytovanie informácií a nie vydávanie fiktívnych rozhodnutí, ktoré dosahoval žalobca svojím zvoleným postupom.

Najvyšší súd musel pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa prihliadať pri dôvodnosti odvolania žalobcu v časti rozsudku, týkajúceho sa náhrady trov konania na všetky okolnosti konania a musel skúmať skutočný prejav vôle žalobcu, smerujúci k sprístupneniu informácií, aj s prihliadnutím na obsah jeho odvolania, v ktorom žalobca

poukazuje na imperatív, ktorý vylučuje možnosť skúmať právny alebo iný dôvod, či záujem, pre ktorý sa informácia podľa zákona č. 211/2000 Z. z. požaduje.

Odvolací súd z hľadiska tejto námietky žalobcu pripomína, že žalovaný a ani súd prvého stupňa neskúmali dôvod, pre ktorý sa informácia požaduje, lebo žalovaný nepoznal a ani poznať nemohol, že žalobca skutočne žiada o poskytnutie informácií a nepoznal a ani poznať nemohol samotný obsah jeho žiadosti. Táto skutočnosť už samotná postačuje ako dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý súd podľa § 250k ods. 1 O. s. p. žalobcovi náhradu trov konania nemusel priznať.

Odvolací súd nehodnotí postup žalobcu, ktorý aj na podanie jednoduchej žiadosti o sprístupnenie informácií splnomocnil advokáta, ani mu nebráni, aby ho v konaní pred žalovaným zastupoval advokát, ale vo vzťahu k uplatnenej náhrade trov konania, možno jeho krok hodnotiť ako neefektívny a trovy konania, ktoré mu vznikli, ako vynaložené neúčelne, lebo žiadosť o poskytnutie informácií nevyžaduje osobitnú právnu formu (aj keď musí byť zaslaná na správnu adresu).

Možno pripomenúť, že žalobca vznikol registráciou na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky 8. februára 2013 a už 22. marca 2013 (podľa tvrdenia žalobcu, nakoľko žalovaný tvrdí, že mu e-mail zaslaný nebol) bola doručená e-mailom žalovanému žiadosť o sprístupnenie informácií, ktorá bola podpísaná zaručeným elektronickým podpisom právneho zástupcu žalobcu. Už samotný fakt, že žalobca v tak krátkom časovom odstupe po svojom vzniku bez využitia svojho petičného práva zvolil na účely podania žiadosti o sprístupnenie informácií advokáta, vyvoláva pochybnosti o skutočnej vôli žalobcu získať informácie podľa zákona č. 211/2000 Z. z. a vyvoláva oprávnené presvedčenie, že žalobca mal pri vynaložení minimálneho úsilia prioritne záujem na náhrade trov konania, ktorých čiastka nie je zanedbateľná, a nie skutočný záujem na sprístupnení informácií, verejne dostupných na oficiálnych webových stránkach príslušných orgánov verejnej správy. Námietka žalobcu, že ho nemožno nútiť, aby informácie získaval pokútne na internetových stránkach sa preto prieči nielen obsahu vykonaného dokazovania, ale je v rozpore s jeho vlastnou filozofiou, v rámci ktorej presadzuje elektronickú komunikáciu s orgánmi verejnej správy nad rámec ich zákonných povinností, ale aj mimo ich technického vybavenia.

Pokiaľ žalobca vo svojom odvolaní argumentuje nálezom Ústavného súdu Českej republiky zo 14. septembra 2011 sp. zn. I. ÚS 3698/10, (ktorým ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovel a neodmietol ju), treba uviesť, že odkaz na rozhodnutie orgánu súdnej ochrany ústavnosti Českej republiky, ktoré nijako súdy Slovenskej republiky nezaväzuje (§ 135 ods. 1 O.s.p.), a teda nemôže byť dôvodom vedúcim k zmene napadnutého rozsudku. Zodpovedá skutočnosti, že slovenský právny systém a český právny systém sú navzájom veľmi blízke, nie sú však totožné, a preto bez ďalšieho podrobného poznania právneho systému iného štátu rozhodnutie súdov Českej republiky nemožno v praxi súdov Slovenskej republiky automaticky aplikovať ako prameň nášho práva.

Pokiaľ žalobca v odvolaní poukazoval na rozhodnutie najvyššieho súdu z 9. novembra 2010, sp. zn. 3Sžf/12/2010, v zmysle ktorého „za dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle citovaného ustanovenia O.s.p. nemožno považovať takú skutočnosť, ktorá vo svojej podstate znamená porušenie zákona...“, treba pripomenúť skutočnosť, že ani právoplatný rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým boli zrušené fiktívne rozhodnutia žalovaného nezakladá prekážku, ktorá by odvolaciemu súdu bránila v tejto veci z hľadiska existencie dôvodu hodného osobitného zreteľa skúmať, či došlo k začatiu konania o poskytnutie informácií v danej veci a či následne postup žalovaného znamenal porušenie zákona. Nemožno pritom opomenúť skutočnosť, že aj po zrušení fiktívnych rozhodnutí konanie o poskytnutie informácií nebolo skončené a žalovaný vo veci musí konať spôsobom, ktorý zodpovedá zákonu č. 211/2000 Z.z. Pri takomto postupe mu nemožno dopredu zabrániť, aby v prípade, ak zistí, že konanie riadne začaté nebolo, konanie prípadne aj zastavil. Z odôvodnenia citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu ďalej vyplýva, že najvyšší súd citoval nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj ústavný súd) sp. zn. II. ÚS 351/09 z 15. decembra 2009, v odôvodnení ktorého ústavný súd okrem iného uvádza aj nasledovné:

„Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). V čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1

v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08, U. ÚS 82/09). Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že uvedené právne východiská sa vzťahujú na obe označené práva (IV. ÚS 147/08). Pri rozhodovaní všeobecných súdov o tom, či sú splnené podmienky ustanovenia § 150 Občianskeho súdneho poriadku pre výnimočné nepriznanie (úplné či čiastočné) náhrady trov konania úspešnému účastníkovi konania, je potrebné, aby skutkové okolnosti, v ktorých sa vidí naplnenie dôvodu hodného osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania, boli preukázané, a to zo všetkých aspektov, ktoré sú podľa ustálenej praxe všeobecných súdov relevantné. V opačnom prípade môže dôjsť pri rozhodovaní o náhrade trov konania k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru (II. ÚS 122/09)“

Vychádzajúc z citovaného nálezu ústavného súdu, z ktorého vyplýva možnosť súdov aplikovať ustanovenie § 150 O.s.p. resp. § 250k ods. 1 tretia veta O.s.p. považoval najvyšší súd za preukázané, že súd prvého stupňa nepochybil, keď zhodnotil skutkové okolnosti v ktorých zistil dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému žalobcovi, aj keď tieto dôvody odvolací súd zistil aj v ďalších skutkových a právnych okolnostiach, a to napriek skutočnosti, že došlo k zrušeniu fiktívnych rozhodnutí žalovaného.

V dôsledku vyššie uvedených právnych skutočností, by podľa názoru najvyššieho súdu na rozhodnutí súdu prvého stupňa vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania nič nezmenila ani skutočnosť, že by krajský súd vopred oboznámil žalobcu o jeho zámere nepriznať mu pre prípad úspechu v konaní náhradu trov konania, lebo takýmto spôsobom by dopredu prejudikoval svoje rozhodnutie a spochybnil by tým svoju nezaujatosť v konaní.

Námietku, ktorou žalobca poukazoval na túto vadu konania preto označil najvyšší súd za nedôvodnú.

Vo vzťahu k namietanému rozporu s právom Európskej únie a nepriznania nepriameho účinku najvyšší súd uvádza, že v prípade žalobcu nemožno v žiadnom prípade hovoriť o „vytváraní bariér v prístupe k spravodlivosti, ktoré v konečnom dôsledku znemožňujú reálny a efektívny prístup k spravodlivosti, t.j. k súdnemu prieskumu nezákonných rozhodnutí na úseku práva na prístup k informáciám“, keď sám žalobca spôsobom, ktorý sa javí ako účelový, v skutočnosti sám zabránil prístupu k žiadaným informáciám.

Pri rozhodovaní o náhrade nákladov konania musí pritom súd zohľadňovať samotný účel procesu v správnom súdnictve, ktorým je poskytovanie ochrany porušeným alebo ohrozeným skutočným subjektívnym hmotným právam a právom chráneným záujmom. Súdne konanie nemôže popierať svoje skutočné spoločenské poslanie a nemôže sa stať len nástrojom, slúžiacim na vytváranie ľahkého a neodôvodneného zisku na úkor protistrany, spočívajúceho v zaplatení nákladov za zastúpenie advokátom. Porušením práva na spravodlivý proces podľa článku 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa jej článku 47, preto nie je také rozhodnutie súdu, ktorým súd neprizná účastníkovi náhradu nákladov na zastupovanie advokátom, lebo ich nevyhodnotí ako účelne vynaložené.

Pritom pravidlo, podľa ktorého možno úspešnému účastníkovi priznať len náhradu účelne vynaložených nákladov, sa vzťahuje na akékoľvek náklady konania, teda aj na náklady spojené so zastupovaním advokátom (na odmenu za zastupovanie, paušálnu náhradu hotových výdavkov a náhradu za daň z pridanej hodnoty).

Najvyšší súd navyše pri skúmaní vyváženej záujmu žalobcu o verejne prístupné informácie v porovnaní s jeho záujmom na náhrade trov konania zisťoval výšku náhrady trov konania za predpokladu úspechu žalobcu, ktorá iba pri 50 žalobách predstavuje 24.340 €, pričom podľa vyjadrenia krajského súdu, žalobca podal len v košickom kraji približne 81 žiadostí o sprístupnenie informácií. Námaha, ktorú musel žalobca na vyvolanie uvedených konaní vynaložiť je pritom v zjavnom nepomere s odmenou, ktorú za uskutočnené advokátske služby požaduje.

Za účelne vynaložené náklady podľa § 142 ods. 1 O.s.p. pritom možno považovať len také náklady, ktoré musel účastník nevyhnutne vynaložiť, aby mohol riadne hájiť svoje porušené alebo ohrozené subjektívne právo na súde. Náklady spojené so zastúpením advokátom tomuto vymedzeniu spravidla zodpovedajú. Tomuto pravidlu však nemožno prisudzovať absolútnu, bezvýnimočnú povahu; môžu sa vyskytovať i situácie, za ktorých náklady spojené so zastúpením advokátom nemožno považovať za nevyhnutné pre riadne uplatňovanie alebo bránenie práva na súde. O taký prípad pôjde najmä v prípade zneužitia práva na zastúpenie advokátom. (pozri aj nález Ústavného súdu Českej republiky z 25. júla 2012 sp.zn. I. ÚS 988/12).

V tejto súvislosti najvyšší súd považuje za dôvodné poznamenať, že zákon č. 211/2000 Z.z. má slúžiť predovšetkým ako nástroj spoločenskej kontroly. Najvyšší súd v žiadnom prípade nepopiera právo žalobcu na informácie, avšak je nevyhnutné, aby toto právo bolo uplatňované efektívne a účelne (nie účelovo), a to nielen vo vzťahu k povinným osobám, ale i vo vzťahu k súdu. V opačnom prípade ide zo strany žiadateľov skôr o zneužívanie práva, kedy je toto právo zámenkou pre formalistické a bezúčelné spory.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti najvyšší súd dospel k rovnakému právnomu názoru ako súd prvého stupňa a zistil, že v danom prípade existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré nie je spravodlivé priznať žalobcovi náhradu trov prvostupňového konania, hoci bol v konaní pred súdom prvého stupňa úspešný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. napadnutý rozsudok krajského súdu v časti výroku o náhrade trov konania ako vecne správny potvrdil a jeho dôvody považoval za vecne správne.»

3. Sťažovateľ vzniesol vo svojej sťažnosti proti napadnutým uzneseniam najvyššieho súdu 8 námietok.

3.1 Po prvé, odôvodnenia napadnutých uznesení sú podľa sťažovateľa nelogické a sú v rozpore s obsahom všetkých siedmich súdnych spisov. Sťažovateľ uvádza, že nemôže byť na ľarchu sťažovateľa, že sú to práve dotknuté obce, ktoré si od 1. mája 2002 až do podania žiadosti sťažovateľa ako správne orgány nevytvorili vôbec žiadne podmienky na prijímanie podaní podpísaných zaručeným elektronickým podpisom (ďalej len „ZEP“). Na túto

skutočnosť podľa sťažovateľa najvyšší súd pri formulácii svojich záverov svojvoľne neprihliadol. Je teda možné, že sa obce so žiadosťou sťažovateľa oboznámili až v súdnom konaní, no stalo sa tak podľa názoru sťažovateľa výlučne z dôvodu vlastnej pasivity. Podľa hodnotenia sťažovateľa ide teda per analogiam o obdobný argument, akoby správny orgán tvrdil, že sa neoboznámil s podaním z dôvodu, že nemá podateľňu alebo poštovú schránku. Tiež nie je podľa presvedčenia sťažovateľa pravda, že by všetky požadované informácie boli v čase podania predmetnej žiadosti prístupné na voľne dostupných internetových stránkach alebo, ako tvrdí najvyšší súd, na „*verejne dostupných oficiálnych webových stránkach príslušných orgánov verejnej správy*“. Najvyšší súd podľa mienky sťažovateľa vychádzal z tejto tézy bez toho, aby mala akúkoľvek oporu v súdnom alebo administratívnom spise, pričom takýto postup neumožňuje ani § 122 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Inak povedané, skutočnosť, že je určitá informácia na internete ku dňu rozhodovania krajského súdu, resp. najvyššieho súdu, neznamena, že tam bola vždy, najmä keď skutočnosť, že predmetný údaj bol na internete ku dňu podania žiadosti, nebol v konaní nijako preukázaný, pričom konajúce súdy vychádzali len z nepodložených tvrdení dotknutých obcí. Taktiež nie je podľa názoru sťažovateľa pravdivá skutočnosť, že uvedená okolnosť by vlastne viedla k rozhodnutiu o nesprístupnení informácií, pretože podľa zákona je povinná osoba povinná sprístupniť požadované informácie aj v prípade, že sú verejne prístupné, ak na tom žiadateľ trvá.

3.2 Po druhé, podľa sťažovateľa si najvyšší súd z hľadiska logickosti svojho odôvodnenia odporuje na viacerých miestach. Napríklad, najvyšší súd zdôrazňuje, že zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov „*je založený na jednoduchosti a sleduje, aby sa naplnil jeho zmysel a účel, ktorým je poskytovanie informácií a nie vydávanie fiktívnych rozhodnutí, ktoré dosahoval žalobca svojím zvoleným postupom*“. Tento výklad podľa názoru sťažovateľa úplne odporuje záveru, ktorý urobil v tom istom odseku, pretože odkazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7 Sži 7/2013 z 27. novembra 2013, v ktorom sa najvyšší súd podľa hodnotenia sťažovateľa obdobnou vecou zaoberal aj z meritórneho hľadiska. Uvedeným odkazom na iné svoje rozhodnutie

chcel podľa mienky sťažovateľa najvyšší súd poukázať na to, že prvostupňový súd rozhodol vec z meritórneho hľadiska nesprávne, pretože mal konanie zastaviť (v danom prípade tak nemohol urobiť, pretože výrok o zrušení odvolacieho fiktívneho rozhodnutia nebol odvolaniami napadnutý – dopĺňa sťažovateľ). To však podľa sťažovateľa znamená, že najvyšší súd preferuje striktný výklad uplatňovania foriem žiadosti, ktorými sa žiadatelia môžu obrátiť na povinné osoby, pretože z týchto foriem vylučuje podania podpísané zaručeným elektronickým podpisom. To je však podľa sťažovateľa v úplnom protiklade s tým, že na tej istej strane, ako bolo citované, paradoxne odkazuje najvyšší súd na „*zmysel a účel*“ zákona o slobode informácií. Najvyšší súd si tak podľa presvedčenia sťažovateľa v odôvodneniach napadnutých uznesení svojvoľne protirečí. Ten rozpor je podľa sťažovateľa o to citeľnejší, že elektronický podpis je upravený zákonom od roku 2002, a v danom prípade išlo o žiadosť podpísanú týmto podpisom, t. j. nešlo o žiaden technicky nevykonateľný spôsob, ale len takú formu podania, na čítanie ktorej si dotknuté obce napriek 11 rokom účinnosti zákona z roku 2002 nezabezpečili žiaden, ani len na internete bezplatne dostupný softvér.

3.3 Po tretie, sťažovateľ poukázal na záver najvyššieho súdu, že „*žalovaný nepoznal ani poznať nemohol..., že žalobca skutočne žiada o poskytnutie informácií a nepoznal ani poznať nemohol samotný obsah jeho žiadosti. Táto skutočnosť už samotná postačuje ako dôvod hodný osobitného zreteľa*“. Tento záver je podľa úvahy sťažovateľa značne nelogický, pričom svoje úvahy zhrnul takto: „... podľa najvyššieho súdu teda stačí, ak si správny orgán nevytvorí podmienky pre prijímanie zákonom ustanovenej a rovnocennej formy podaní, čo založí úspech takto nečinnnej povinnej osoby v súdnom konaní vo vzťahu k trovám konania. Alebo inak, podľa najvyššieho súdu okolnosť, že si dotknuté obce ako povinné osoby nezabezpečili za 11 rokov od účinnosti zákona č. 215/2002 Z. z. vôbec žiadne podmienky na čítanie podaní podpísaných zaručeným elektronickým podpisom (pritom im postačoval bezplatný softvér dostupný na internete – t. j. na tom istom internete, na ktorom mal podľa najvyššieho súdu sťažovateľ nájsť ním požadované informácie voľne dostupné) je sama osebe takou závažnou a mimoriadnou okolnosťou, že odôvodňuje nepriznanie

náhrady trov konania sťažovateľovi úspešnému v súdnom konaní. Takýto záver je nelogický a značne svojvoľný a ústavne neudržateľný.“

3.4 Po štvrté, najvyšší súd dospel podľa sťažovateľa k záveru, že *„odvolací súd nehodnotí postup žalobcu, ktorý aj na podanie jednoduchej žiadosti... splnomocnil advokáta,... ale vo vzťahu k uplatnenej náhrade trov konania, možno jeho krok hodnotiť ako neefektívny a trovy konania, ktoré mu vznikli, ako vynaložené neúčelne, lebo žiadosť o poskytnutie informácií nevyžaduje osobitnú právnu formu“*. Sťažovateľ dôvodí, že odhliadnuc od toho, že najvyšší súd v skutočnosti tento postup sťažovateľa ďalej v odôvodnení hodnotí, je tento záver navyše úplne nelogický. Sťažovateľ si totiž neuplatňoval v súdnom konaní náhradu trov konania za úkony vykonané v správnom konaní pred dotknutými obcami, ale za úkony vykonané v súdnom konaní. Úplne nepochopiteľne však podľa sťažovateľa najvyšší súd dospel k záverom, že tieto úkony sú neúčelné, hoci sťažovateľ musí byť podľa právnej úpravy zastúpený advokátom pri podaní žaloby podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, pričom žiaden z členov sťažovateľa nemá právnické vzdelanie. Závery najvyššieho súdu sú teda podľa sťažovateľa okrem arbitrárnosti aj úplne nelogické.

3.5 Po piate, sťažovateľ uvádza, že najvyšší súd sa nedostatočne vysporiadal aj s odkazom na českú rozhodovaciu činnosť (Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I ÚS 3698/10). Podľa jeho názoru totiž nemôže bez náležitého zdôvodnenia postupovať krajský súd (a ani najvyšší súd aprobujúci tento postup krajského súdu) tak, že z rozhodnutia, na ktoré odkazuje, takpovediac *„použije“* to, čo je na prospech dotknutým obciam, a to, čo je na prospech sťažovateľa ako žalobcu, zavrhne so záverom, že to *„nemožno v praxi súdov Slovenskej republiky automaticky aplikovať“*. To platí podľa sťažovateľa o to viac, keď argumentácia z tohto českého rozhodnutia bola na prospech sťažovateľa, pretože na rozdiel od danej veci český prípad riešil neúčelné zastupovanie v drobných sporoch, kým v danej veci sa nedá predmet konania vyčíslit', a navyše sťažovateľ musel byť právne zastúpený, keďže žiaden jeho člen nemá právnické vzdelanie. Takýto postup najvyššieho súdu je teda podľa mienky sťažovateľa jednostranný a svojvoľný

a bez riadneho zdôvodnenia tohto postupu ho nemožno považovať za spravodlivý a ústavne udržateľný.

3.6 Po šieste, za úplne nedostatočné považuje sťažovateľ to, že s jeho argumentáciou uvedenou v odvolaní o povinnosti krajského súdu vykladať § 250k ods. 1 OSP eurokonformne sa najvyšší súd nijako riadne nevysporiadal a na miesto toho jediným odsekom v napadnutých uzneseniach skonštatoval, že nemožno v žiadnom prípade hovoriť o vytváraní bariér v prístupe k spravodlivosti. Podľa sťažovateľa teda paradoxne tomu, čo predstavovalo ťažisko odvolaní sťažovateľa proti rozsudkom krajského súdu, sa najvyšší súd svojvoľne vyhol. Tieto námietky týkajúce sa povinnosti vysporiadať sa s úniovým rozmerom výkladu § 250k ods. 1 OSP podľa sťažovateľa najvyšší súd svojvoľne prehliadol, hoci jeho rozhodnutím môže dôjsť k značnému sťažovaniu prístupu sťažovateľa k súdu, k zásadnému odradzovaniu od možnosti využiť súdnu ochranu a tým jednoznačne k vzniku istej formy penalizácie sťažovateľa, hoci ten sa nedopustil žiadneho protiprávneho konania a vo veci samej bol úspešný. Sťažovateľ na tomto mieste cituje judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, podľa ktorej *„je úlohou vnútroštátneho súdu, aby legislatívu prijatú za účelom vykonania smernice vykladal a aplikoval v súlade s požiadavkami komunitárneho práva, v rozsahu, v akom touto možnosťou disponuje podľa vnútroštátneho práva“* (rozsudok z 10. 4. 1984, 14/83, von Colson, Zb. 1984, s 01891). Na túto eurokonformnú povinnosť pri svojom výklade ustanovenia § 250k ods. 1 OSP najvyšší súd podľa záverov sťažovateľa v napadnutých uzneseniach úplne rezignoval.

3.7 Po siedme, sťažovateľ upriamil pozornosť na skutočnosť, že najvyšší súd uzatvára svoje závery poukazom na to, že pri priznaní úspechu sťažovateľa v konaní by mu v prípade úspechu v konaní o 50 žalobách patrila náhrada trov konania v sume 24 340 eur, na základe čoho najvyšší súd dôvodí svoj záver o nepriznaní náhrady trov konania sťažovateľovi. Podľa sťažovateľa zo skutočnosti, že žalobcovi by v prípade priznania náhrady trov konania v 50 konaniach patrila náhrada trov v uvedenej výške, nijako logicky nevyplýva, že mu v danom prípade patrí náhrada trov konania v sume 0 eur. Odhliadnuc od toho, že nie je zrejmé, ako najvyšší súd dospel touto úvahou práve k potrebe vypočítať tieto náhrady pre 50 žalôb (rovnako ich podľa sťažovateľa mohol vypočítať pre 100, 1000, či

tisíce žalôb), nie je podľa presvedčenia sťažovateľa zrejmy z napadnutých uznesení žiaden význam uvedeného výpočtu náhrady trov konania pre danú vec. Podľa sťažovateľa ak tým krajský súd chcel povedať, že náhrada trov konania musí zodpovedať takpovediac „vynaloženej“ námahe advokáta pri poskytovaní právnych služieb, potom záver najvyššieho súdu o námahe vynaloženej pri podaní danej žaloby je úplne svojvoľný. Je svojvoľný podľa sťažovateľa práve preto, že najvyšší súd a ani krajský súd nemá zo súdneho spisu žiadnu predstavu o množstve námahy, ktorú sťažovateľ vynaložil, ani o nákladoch na softvérové riešenie v súvislosti s dodávaním žalôb, resp. iných žalôb, nákladoch na mzdové náklady zamestnancov právneho zástupcu sťažovateľa pri vybavovaní danej veci, a napokon ani to neskúmal, keďže najvyšší súd v napadnutých rozhodnutiach dôvodí, že žalobcovi ani nemohol dať priestor na vyjadrenie vopred, pretože by tým vec prejedlikoval, resp. bol by zaujatý.

3.8 Po ôsme, sťažovateľ považuje celé odôvodnenia napadnutých uznesení za značne arbitrárne a svojvoľne vychýlené v prospech dotknutých obcí, ktoré boli jedným z účastníkom daného súdneho konania. Prejavilo sa to napríklad tým, že hoci dotknutým obciam žiadosti o sprístupnenie informácií boli doručené, tieto sa s nimi pre vlastnú nečinnosť alebo iné dôvody nevedeli oboznámiť, tak krajský súd, ako aj najvyšší súd to z hľadiska náhrady trov konania pričítali na ťarchu sťažovateľovi. Hoci mali podľa názoru sťažovateľa oba konajúce súdy v danom prípade uplatniť eurokonformný výklad, napriek záväzkom vyplývajúcim z členstva v Európskej únii na túto svoju povinnosť podľa sťažovateľa úplne rezignovali. Sťažovateľ uvádza, že hoci ním požadované informácie neboli všetky na internete prístupné v čase ich požiadania (boli zverejnené až podstatne neskôr, poznamenáva sťažovateľ), najvyšší súd vo všetkých siedmich prípadoch nepochopiteľne dospel k úplne opačnému záveru, pričom sa spoľahol na tvrdenia jedného z účastníkov súdneho konania (dotknutých obcí) bez náležitého zdôvodnenia, prečo vychádzal (podľa sťažovateľa v rozpore so zásadou rovnosti účastníkov konania) tak krajský súd, ako aj najvyšší súd len z tvrdení jedného z účastníkov konania.

4. Sťažovateľ navrhol vydať nález, ktorým ústavný súd konštatuje, že označené práva sťažovateľa boli postupom a napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu porušené, ktorým

ďalej zruší napadnuté uznesenia najvyššieho súdu a veci mu vráti na ďalšie konanie a uloží najvyššiemu súdu povinnosť uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po

jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

7.1 Pri rozhodovaní orgánov verejnej moci (t. j. aj súdov) o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v konkrétnom právom upravenom procese je nevyhnutné akcentovať princípy demokratického právneho štátu formujúce každé konanie. Tieto princípy nachádzame v ústave v čl. 46 a nasl. (právo na súdnu a inú právnu ochranu), ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru (právo na spravodlivý proces).

7.2 Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (porov. I. ÚS 290/08, II. ÚS 88/01, II. ÚS 145/08, III. ÚS 259/2010, IV. ÚS 159/07). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia rozsudku.

7.3 Povinnosť súdu zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v nimi rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie [a teda zároveň konkretizovať v odôvodnení rozhodnutia, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetliť, ktoré skutočnosti považuje súd za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov súd vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; detailnosť a obsažnosť odôvodnenia rozhodnutia môže byť v špecifických prípadoch zákonom výslovne zúžená, napríklad vzhľadom na vyhovie všetkým účastníkom konania alebo vzdanie sa opravného prostriedku všetkými účastníkmi konania a pod. (porov. § 157 ods. 3 a 4 OSP)] sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu.

7.4 Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť občianskeho súdneho procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08).

8. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutých uznesení najvyššieho súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo ich arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti.

8.1 V rámci rozhodovania o otázke priznania náhrady trov konania najvyšší súd uplatnil zákonom poskytovaný priestor na uváženie, čo sa týka aplikácie § 250k ods. 1 OSP, podľa ktorého aj v prípade úspechu žalobcu môže súd rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

8.2 Pokiaľ krajský súd i najvyšší súd považovali za dôvod hodný osobitného zreteľa skutočnosti, (i) že sťažovateľ sa nechal zastúpiť advokátom aj pri jednoduchom úkone podania žiadosti o informáciu podľa zákona o slobode informácií, (ii) že sťažovateľ požadoval prístupenie informácií, ktoré sú verejne prístupné na internetových stránkach príslušných povinných osôb, (iii) že podal len v košickom kraji približne 81 žiadostí o prístupenie informácii mesiac po jeho zaregistrovaní na príslušnom ministerstve, (iv) že žalovaný nepoznal a ani poznať nemohol, že sťažovateľ žiada o poskytnutie informácií, a nepoznal a ani poznať nemohol samotný obsah jeho žiadosti, a pre tieto závery mali súdy dostatočnú oporu vo vykonanom dokazovaní, potom takýto právny názor nemožno hodnotiť za arbitrárny, ale „len“ ako prísny a jeden z možných výkladov vzhľadom na dokázaný skutkový stav.

8.3 Ústavný súd tak nie je v tejto veci oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery najvyššieho súdu, čo sa týka výkladu a aplikácie jednoduchého (podústavného, einfaches Recht) práva. Najvyšší súd riadne odôvodnil svoje závery k aplikovateľnosti § 250k ods. 1 OSP s poukazom na dôvody hodné osobitného zreteľa (pozri predchádzajúci bod), vysporiadanie sa s ktorými je v odôvodnení napadnutých uznesení obširne, vyčerpávajúco a riadne uvedené, je presvedčivé, jasné a netrpí absenciou logiky.

8.4 Ústavný súd sa však musí pristaviť pri námietke sťažovateľa, že najvyšší súd úplne nepochopiteľne dospel k záverom, že úkony právneho zastúpenia sú neúčelné, hoci sťažovateľ musel byť v konaní pred správnym súdom zastúpený advokátom pri podaní žaloby podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, pričom žiaden z členov sťažovateľa nemá právnické vzdelanie.

8.5 Je potrebné dať sťažovateľovi za pravdu, že žalobca v konaní o žalobe proti rozhodnutiu a postupu správneho orgánu musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie sám alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý zaňho na súde koná (§ 250a OSP). Faktom taktiež je, že sťažovateľ ako žalobca bol so svojou žalobou úspešný.

8.6 Avšak aj v tomto ohľade najvyšší súd uviedol podľa ústavného súdu udržateľný a ústavne akceptovateľný právny názor, podľa ktorého (i) veľký počet naraz podaných žiadostí o informáciu, (ii) spôsob ich podania a (ne)doručenia žalovanému (obci), (iii) nevedomosť žalovaného (resp. žalovaných obcí) o podaní žiadostí a (iv) celková suma trov, ktorá je v hre pri podaní takeého množstva žiadostí, dáva aj vzhľadom na postavenie a postoj žalovaného v konaniach pred súdom (vyjadrenie vôle sprístupniť informácie, ak by o žiadostiach podaných elektronicky žalovaný vedel, a nepodanie odvolania proti rozsudkom krajského súdu v jeho neprospech) podozrenie, že sťažovateľovi nešlo len o realizovanie kontroly verejnej moci prostredníctvom žiadosti o informácie, ale je možné v jeho snahe badať aj materiálnu (finančnú) motiváciu v podobe priznania vysokých náhrad trov konania, možnosť podradiť túto situáciu aj v prípade úspechu žalobcu pod dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 250k ods. 1 OSP a nepriznať úspešnému žalobcovi náhradu trov konania.

9. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2016